ΠΑΝΤΙΣΡΑ
αντικαπιταλιστικη • ενημερωση

Κίμων Ρηγόπουλος

Τι γίνεται όταν ο ευφημισμός εγκαθίσταται μόνιμα ως αληθοφανής περιγραφή της πραγματικότητας και εξοστρακίζει στον αγύριστο την αλήθεια; Όταν η συρραφή ευφημισμών γίνεται το διημερεύον πολιτικό αφήγημα και το μέσο εξάρθρωσης της γλώσσας που χωρίς αυτήν δεν δομείται σκέψη;

Ο πάσχων άνθρωπος διασχίζοντας τον ιστορικό χρόνο, επινόησε τους ευφημισμούς όχι σαν ίαμα αλλά σαν ξόρκι. Έτσι το «αιμοβόρο» άκρο της Ν. Αφρικής έγινε Ακρωτήριο της καλής ελπίδας και ένας σκυλοπνίχτης ωκεανός βαπτίστηκε Ειρηνικός. Με τον ίδιο ακριβώς τρόπο ο καρκίνος μεταμφιέστηκε στον «έξω από δω». Μια αναστολή του νοήματος των λέξεων δηλαδή, μια λιτανεία όπου αντί για εικονίσματα περιφέρουμε ως είδωλα τα αντεστραμμένα νοήματα λέξεων και φράσεων. Ένα SOS κωδικοποιημένο για τις στιγμές έκτακτου κινδύνου και ανάγκης. Τι γίνεται όμως όταν ο ευφημισμός εγκαθίσταται μόνιμα ως αληθοφανής περιγραφή της πραγματικότητας και εξοστρακίζει στον αγύριστο την αλήθεια; Όταν η αυταπάτη από προσωρινό καταφύγιο του ναυαγισμένου, γίνεται η απόλυτη κανονικότητά του; Και όταν η συρραφή ευφημισμών γίνεται το διημερεύον πολιτικό αφήγημα και το μέσο εξάρθρωσης της γλώσσας, που χωρίς αυτήν δεν δομείται σκέψη;

Κάπως έτσι κατασκευάζεται ο κοινός τόπος από τους εργολάβους της βαρβαρότητας. Μια περίκλειστη δυστοπία που δεν ανασαίνει προς τα έξω. Ένα καθεστώς ψευδαισθήσεων που επιβιώνει εξαιτίας του φόβου των παραιτημένων υπηκόων του και το οποίο συνθλίβει κάθε εύλογη εναντίωση, διαπομπεύοντας ως persona non grata και αιρετικό όποιον επιχειρεί να ορθώσει το ανάστημά του απέναντι στο ιππικό της αφασίας που ελαύνει πάνοπλο. Τώρα πια δεν περιοριζόμαστε στο «Χαίρε» για να ξορκίσουμε τον ομόρριζό του Χάρο. Έχουμε τις «ευέλικτες μορφές απασχόλησης» για να περιγράψουμε τη λεηλασία της εργατικής τάξης. Εδώ η ευελιξία δεν περιγράφει την ικανότητα κάποιου σκιέρ σε μια δύσκολη κατάβασή του ούτε τις αρετές ενός δαιμόνιου εξτρέμ, αλλά τον απόλυτο εξευτελισμό ενός επίδοξου εργαζόμενου. Έχουμε την επιχείρηση «Κλάδος Ελαίας» να στεφανώνει την εισβολή του

τουρκικού στρατού στο κουρδικό Αφρίν. Έχουμε και τον «Ξένιο Δία» να σαρώνει με την σκούπα του τους μετανάστες στο κέντρο της Αθήνας. Έχουμε, και τι δεν έχουμε! Έχουμε και τον πρωθυπουργό, άνθρωπο για όλες τις (βρωμο)δουλειές, να χαρακτηρίζει το θλιβερό συνονθύλευμα του ΣΥΡΙΖΑ ως «Αριστερά της λογικής προόδου». Κι έτσι πάει στο διάβολο και η Αριστερά και η πρόοδος και η λογική, εξουθενωμένες από την ιδιοτελή χρήση τους.

Έχουμε τις «ευέλικτες μορφές απασχόλησης» για να περιγράψουμε τη λεηλασία της εργατικής τάξης

Ο ευφημισμός δεν ναρκώνει την ανυπόφορη πραγματικότητα, ναρκώνει αυτούς που έχουν συμφέρον να την πολεμήσουν. Παγιώνει το συγκυριακό ως ασάλευτο νόμο της ύπαρξης και αμάχητο οχυρό. Δημιουργεί το αίσθημα της παραλυτικής ανημπόριας και εμπεδώνει το δυσοίωνο ως ισόβιο προορισμό.

Πριν αρκετά χρόνια συμμετείχα σ' ένα τηλεοπτικό γύρισμα. Ένα κορίτσι εκτελούσε χρέη φροντιστηρίου στο συνεργείο. Ήταν κυριολεκτικά εξουθενωμένη και όταν τη ρώτησα γιατί μου είπε ότι δούλευε συνέχεια από το προηγούμενο μεσημέρι. Πληρώνεσαι τουλάχιστον υπερωρίες; τη ρώτησα. Αντέδρασε σαν να άκουγε μια ξένη γλώσσα. Χαμογέλασε και μου απάντησε: Υπερωρίες; Κάπου το έχω ακούσει αυτό απ' τον πατέρα μου. Δεν ήξερε τη λέξη, δεν ήξερε την ανάγκη που γεννάει τη λέξη, δεν ήξερε την υποχρέωση του αφεντικού της που ορίζει η λέξη, δεν ήξερε το δικαίωμά της που υπενθυμίζει αυτή η λέξη. Ξεχασμένες λέξεις. Το εργασιακό τοπίο τις αποσύρει και τις υποκαθιστά με ευχές και προλήψεις και φτου κακά και μη χειρότερα. Μας φοράνε σ' αυτό το σίριαλ του αγκομαχητού για την επιβίωση τα φο μπιζού των ευφημισμών και μας αποξενώνουν μεθοδικά από τα στοιχειώδη της περιουσίας μας. Και το φορτίο των λέξεων κινδυνεύει να πεταχτεί τοις κυσί. Οι ευφημισμοί μεταβάλλονται από αντιπυρετικά σε δηλητηριώδη αέρια, από σχήμα λόγου σε λόγο χωρίς αντίλογο. Το αίμα των λέξεων λες και έπαψε να κυκλοφορεί στις φλέβες των πράξεών μας. Κουρασμένοι άνθρωποι περιφέρουν τη ματαίωσή τους και «πιάνονται» από τους διαθέσιμους στην «ελεύθερη αγορά» ευφημισμούς, όπως ο πνιγμένος απ' τα μαλλιά του.

Η συγκυρία είναι αυτή και δεν μπορούμε να εθελοτυφλούμε κατασκευάζοντας μια αισιοδοξία στολισμένη με κάποιους δικούς μας ευφημισμούς. Μπορούμε όμως να αναγνωρίσουμε την πραγματικότητα χωρίς τα παρηγορητικά μαντζούνια των ευφημισμών, που υποτροπιάζουν την παθητικότητα και υπαγορεύουν την άνευ όρων παράδοσή μας στις διαθέσεις του εχθρού. Μέρος της πραγματικότητας που οφείλουμε να αναγνωρίσουμε είναι και το εάν

ευσταθεί το: εμείς ή αυτοί. Αν πιστεύουμε ότι ισχύει ακόμα, πρέπει να επεξεργαστούμε θαρραλέα και πειστικά το περιεχόμενο αυτού του εμείς. Κι εδώ οι ευφημισμοί απαγορεύονται διά ροπάλου.

Πηγή: ***ΠΡΙΝ***